

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Obdo/35/2022
Identifikačné číslo spisu:	1116223546
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1116223546.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivany Nemčikovej a JUDr. Lenky Praženkovej v spore žalobcu PRVÁ PRODUKČNÁ, s.r.o., Bratislava, Svätoplukova 16791/28, IČO: 35 821 213, zastúpený advokátkou Mgr. Ivanou Polivkovou, Bratislava, Kláštorňa 9, proti žalovanému SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, Bratislava, Martinská 49, IČO: 36 022 047, zastúpený advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, o zaplatenie 14.275.278 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 37Cb/130/2016 (aktuálne na Mestskom súde Bratislava III - pod sp. zn. B1-37Cb/130/2016), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. júna 2021 č. k. 4Cob/168/2019-1396, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. júna 2021 č. k. 4Cob/168/2019-1396 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 37Cb/130/2016-773 zo dňa 21. februára 2019
z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 37Cb/130/20160-773 zo dňa 21.2.2019 v prvom výroku rozhodol, že žalobu zamietla. Druhým výrokom priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnom rozsahu.
2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa pôvodne domáhal voči žalovanému ako žalovanému 1/ a Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky, ako žalovanému 2/ zaplatenia sumy 14.275.278 eur titulom náhrady škody podľa § 373 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej aj „ObZ“). Žalobca žalobu odôvodnil tým, že dňa 22.12.2009 uzatvoril ako budúci nájomca so žalovaným ako budúcim prenajímateľom Zmluvu o uzatvorení budúcej nájomnej zmluvy č. 690/2009Z (ďalej len „ZBNZ“), predmetom ktorej bol prenájom pozemkov súvisiacich s výstavbou malej vodnej elektrárne (ďalej tiež „MVE“) Blahová. ZBNZ obsahovala dohodu zmluvných strán, že po predložení

právoplatného územného rozhodnutia na umiestnenie MVE-Blahová najneskôr do 31.12.2012 uzavrie zmluvné strany nájomnú zmluvu k pozemkom potrebným

pre jej výstavbu, pričom zábery pozemkov budú určené podľa projektovej dokumentácie.

Dňa 18.4.2012 bolo obcou Nový Život vydané rozhodnutie o umiestnení MVE-Eliášovce, voči ktorému sa žalobca úspešne odvolal, následne žalobca listom z 27.4.2012 predložil žalovanému žiadosť o uzatvorenie dodatku k ZBNZ z dôvodu zmeny staničenia pridelených riečnych profilov na novú polohu MVE-Eliášovce. Dôvodom bolo stanovisko žalovaného z 20.12.2010, v ktorom žalovaný posun na nový profil odsúhlasil. Žalovaný na túto žiadosť nereagoval. Listom z 8.8.2012 predložil žalobca žalovanému opakovanú žiadosť o uzatvorenie dodatku

k ZBNZ z rovnakého dôvodu, s tým, že je to dôležité pre prebiehajúce správne konania, opäť bez reakcie žalovaného. Dňa 18.10.2012 vydal Krajský stavebný úrad v Trnave

(ďalej aj KSÚ TT) rozhodnutie č. KSÚ-OSP-2012/00736/Ho o zmene územného rozhodnutia Obce Nový Život k navrhovanej stavbe. Žalobca listom z 12.11.2012 predložil žalovanému žiadosť o uzatvorenie nájomnej zmluvy v zmysle ZBNZ, ktorej súčasťou bolo aj rozhodnutie KSÚ TT č. KSÚ-OSP-2012/00736/Ho. Žalobca uviedol, že k uzatvoreniu nájomnej zmluvy

v znení ako bolo dohodnuté v ZBNZ nedošlo, žalovaný na výzvu nereagoval.

Žalobca ďalej vykonával úkony v rámci prebiehajúcich správnych konaní vo veci povolenia stavby MVE-Eliášovce, kde príslušný správny orgán povoľujúci uskutočnenie vodnej stavby vyzval žalobcu rozhodnutím č. OU-TT-OSZP-2015/035686/GI zo dňa 14.12.2015 na doplnenie podania, pričom žalobca doložil všetky požadované podklady listom z 29.02.2016.

V liste uviedol, že vo veci požadovanej riadnej zmluvy o nájme pozemkov so žalovaným

ako správcom vodného toku, správny orgán predložil ZBNZ a vyjadril sa, že požiadal žalovaného o uzatvorenie riadnej nájomnej zmluvy, k čomu nedošlo. Správny orgán opätovne vyzval žalobcu listom č. OU-TT-OSZP2-2016/002473/GI zo 7.3.2016 o doloženie riadnej nájomnej zmluvy so žalovaným, pričom výslovne uviedol, že táto je posledným dokladom potrebným k vydaniu povolenia vodnej stavby MVE-Eliášovce. Žalobca listom dňa 8.3.2016 opätovne žalovaného vyzval, na čo tento nereagoval. Pre nepredloženie riadnej nájomnej zmluvy správny orgán rozhodnutím č. OU-TT-OSZP2-2016/002473/GI zo dňa 18.03.2016 zastavil konanie o vydanie povolenia na uskutočnenie vodnej stavby - Malá vodná elektrárňa - Nový život - Eliášovce, pričom odvolanie žalobcu Ministerstvo životného prostredia SR dňa 24.5.2016 zamietlo.

3. Súd prvej inštancie na základe späťvzatia žaloby žalobcom voči žalovanému 2/ v celom rozsahu, uznesením č. k. 37Cb/130/2016-484 zo dňa 20.2.2018, vec voči žalovanému 2/ postupom podľa § 166 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) vylúčil na samostatné konanie.

4. Súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní nebolo preukázané porušenie žiadnej povinnosti žalovaného podľa ZBNZ a ani povinnosti vyplývajúcej z Obchodného zákonníka, a teda nebol naplnený prvý predpoklad úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody, pričom žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno z hľadiska preukázania vzniku a výšky škody, ani existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody.

Súd prvej inštancie vzhľadom na nedôvodnosť uplatneného nároku nepovažoval za hospodárne osobitne vyhodnocovať námietku premlčania uplatnenú žalovaným, ktorý namietal premlčanie uplatneného nároku žalobcu in eventum, pre prípad vyhodnotenia uplatneného nároku na náhradu škody ako oprávneného.

5. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom

č. k. 4Cob/168/2019-1396 zo dňa 17.6.2021 tak, že v prvom výroku potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. Druhý výrok rozhodol, že žalovaný má proti žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

6. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Žalobca v odvolaní neargumentoval žiadnymi skutočnosťami a dôkazmi, ktoré by mali mať za následok zrušenie daného rozhodnutia. Odvolací súd dospel k záveru, že ani jeden zo žalobcom uvádzaných odvolacích dôvodov nebol naplnený (§ 365 ods. 1 písm. d), písm. f), písm. g) a písm. h) CSP) uvádzajúc, že v konaní nedošlo k ním namietaným vadám, ktoré mohli mať za

následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k správny skutkový zisteniam a vec správne právne posúdil. Súd prvej inštancie zároveň napadnutý rozsudok podľa odvolacieho súdu podrobne a presvedčivo odôvodnil tak, ako predpokladá § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil ako vecne správny.

7. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorým žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodil dovolateľ z § 420 písm. e/

a písm. f/ CSP a zároveň z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

8. Žalobca mal za to, že rozhodnutia súdov nižšej inštancie trpia vadou zmätočnosti a súčasne mali súdy vec nesprávne právne posúdiť. Napriek argumentácii žalobcu súdy dospeli k záveru, že zmluvu o budúcej nájomnej zmluve nie je možné meniť inak ako písomnými dodatkami, pretože sa tak strany dohodli v bode 11.4. danej zmluvy. Dovolateľ bol toho názoru, že súdy nesprávne právne posúdili povinnosť písomnej formy zmeny zmluvy, uzatvorenej s výhradou jej zmeny výlučne písomným dodatkom zmluvných strán v režime Obchodného zákonníka a nesprávne právne posúdili subjekt, na ochranu ktorého je v prípade dodatku

ku zmluve, vybočujúceho z písomnej formy, stanovená neplatnosť právneho úkonu.

9. Dovolateľ ďalej tvrdil, že súdy nesprávne právne posúdili jeho argumentáciu, podľa ktorej nemali prihliadnuť k prostriedkom procesnej obrany žalovaného z obdobia

po 12.11.2012. Namietal, že nie je možné prikladať relevanciu tým skutkovým okolnostiam, ktoré nastali po uvedenom dátume, a z týchto neskorších skutkových okolností zisťovať vzťah príčiny a následku. Súdy nižšej inštancie sa mali dopustiť nesprávneho právneho posúdenia, keď sa pri posúdení žalobcom uplatneného nároku na náhradu škody zaoberali rozhodnutiami správnych orgánov vydaných po 12.11.2012. Poukazoval na to, že žalobca vymedzil svoj žalobný nárok ako nárok na náhradu škody, ktorá mu vznikla v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalovaného, prevzatej v zmluve o budúcej nájomnej zmluve, uzatvoriť, po splnení dohodnutých podmienok, riadnu nájomnú zmluvu. Súdy však pri zisťovaní vzťahu príčiny a následku vychádzali z následných rozhodnutí správnych orgánov, vydaných až po tom,

čo prišlo k porušeniu povinnosti žalovaného uzatvoriť riadnu nájomnú zmluvu.

10. Vady podľa § 420 písm. písm. e/ a písm. f/ CSP videl dovolateľ v tom, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca a tiež, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva

na spravodlivý proces. Uviedol, že v tejto veci rozhodoval na súde prvej inštancie sudca, ktorý nebol ani nestranný ani nezávislý, čím došlo k porušeniu základného práva strany sporu

na spravodlivé súdne konanie. Vo veci mal rozhodovať sudca po vzájomnej dohode

so žalovanou stranou, spôsobom rozhodnutia v záujme žalovaného, ktorý bol vopred dohodnutý, za čo prijal od žalovanej strany finančnú odmenu.

Daný sudca (JUDr. Vladimír Sklenka) teda rozhodoval zaujato, pričom písomné vyhotovenie rozsudku vo veci vypracoval právny zástupca žalovaného. K uvedenej námietke žalobca poukazoval na uznesenie o vznesení obvinenia Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR zo dňa 27.10.2020, VII/3 Gv 76/19/1000. Tiež poukazoval aj na výpoveď uvedeného sudcu v rámci výsluchov v trestnom konaní zo dňa 24.6.2020 a 18.3.2021, kde tento potvrdil, že o zamietnutí žaloby v danej veci a konkrétnom postupe v súdnom konaní sa vopred dohodol so žalovaným.

11. Ďalej uviedol, že sám zákonný sudca súdu prvej inštancie tvrdil, že vo veci nepostupoval nezávisle a nestranne a jeho rozhodnutie nie je založené na rešpektovaní základných zásad civilného sporového konania ako zásady spravodlivej ochrany strán, rovnosti strán, zásady zákazu diskriminácie, zásady kontradiktórnosti, zásady verejnosti alebo zásady voľného hodnotenia dôkazov, ale je ovplyvnené supletívnym vzťahom sudcu ku strane žalovaného a výsledku súdneho konania, a teda toto rozhodnutie je výsledkom trestnej činnosti zákonného sudcu, je zaujatým rozhodnutím, a je zo svojej podstaty nespravodlivým rozhodnutím.

Konanie zákonného sudcu súdu prvej inštancie nebolo žalobcovi známe v čase odvolacieho konania, pričom o týchto skutočnostiach sa žalobca dozvedel až po rozhodnutí odvolacieho súdu.

12. Na záver uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie je nezákonným rozsudkom, ktorý bol vydaný

zaujatým sudcom, ktorý mal byť z prejednávania a rozhodovania sporu pre pomer k strane sporu vylúčený, čím bolo porušené právo žalobcu podľa čl. 6 Dohovoru ako aj čl. 46 ods. 1 Ústavy na spravodlivý súdny proces, ktoré zahŕňa aj právo na to, aby bola jeho vec rozhodnutá nezávislým a nestranným súdom.

13. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý mal za to, že žalobca v dovolaní neuviedol žiadne podstatné skutočnosti, ktoré by preukázali naplnenie niektorého z dovolacích dôvodov, majúť za to, že nebol naplnený jediný zákonný dôvod, ktorý odôvodňuje zrušenie rozhodnutia súdu prvej ako aj druhej inštalácie. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol, zároveň navrhol priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné.

15. Žalobca v rozhodovanej veci vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. e) a písm. f) CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. e) a písm. f) CSP

16. Žalobca vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. e) a zároveň podľa písm. f) CSP videl najmä v skutočnosti, že vo veci rozhodoval na súde prvej inštalácie sudca, ktorý nebol nestranný a nezávislý, čím došlo k porušeniu základného práva sporovej strany na spravodlivé súdne konanie. Z uvedeného dôvodu považuje žalobca rozsudok súdu prvej inštalácie za nezákonný, vydaný zaujatým sudcom, ktorý mal byť z prejednávania a rozhodovania sporu pre pomer k strane vylúčený. Uvedeným zároveň došlo podľa dovolateľa aj k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces, ktoré obsahuje aj to, aby vec bola rozhodnutá nezávislým a nestranným súdom, konštatujúc, že z neprávania nemôže vzniknúť právo, preto aj rozhodnutie odvolacieho súdu trpí rovnakými vadami, ktoré ho robia nezákonným.

17. O vadu zmätočnosti uvedenú v ustanovení § 420 písm. e) CSP, zakladajúcu prípustnosť dovolania sa jedná v prípade, ak vo veci nerozhodol zákonný sudca, alebo ak rozhodoval nesprávne obsadený súd.

18. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

19. Pre naplnenie prípustnosti a zároveň aj dôvodnosti dovolania v zmysle ust. § 420 písm. e) CSP je rozhodujúci záver, resp. zistenie dovolacieho súdu, že k naplneniu tejto vady došlo, t. j. že vo veci skutočne rozhodoval nezákonný sudca, resp. nesprávne obsadený súd.

20. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého „neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g/ Občianskeho súdneho poriadku, posúdiť túto otázku samostatne.“

Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k ustanoveniu § 420 písm. e) CSP.

21. Dovolací súd tiež poukazuje na ust. § 2 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 385/2000 Z.z.“), podľa ktorého sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Podľa ustanovenia § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranné, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 2 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. sudca

je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a zákonom. Právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky obsiahnutý v jeho rozhodnutí vydanom v konaní podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky na základe návrhu súdu je pre súd záväzný. Za podmienok ustanovených osobitnými predpismi je sudca viazaný aj právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí súd vyššieho stupňa (§ 2 ods. 4).

22. Podľa ustanovenia § 30 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. v občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Obmedzenia štátneho funkcionára pri výkone štátnej funkcie podľa osobitného predpisu sa vzťahujú primerane aj na sudcu.

23. Podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný najmä:

- a) presadzovať a obhajovať nezávislosť súdnictva a jeho dobrú povesť,
- b) odmietnuť akýkoľvek zásah, nátlak, vplyv alebo žiadosť, ktorých cieľom by mohlo byť ohrozenie nezávislosti súdnictva,
- c) nenechať sa pri výkone svojej funkcie ovplyvniť záujmami politických strán, politických hnutí, verejnou mienkou alebo oznamovacími prostriedkami,
- d) vystupovať nezaujato a k stranám alebo k účastníkom konania pristupovať bez ekonomických, sociálnych, rasových, etnických, sexuálnych alebo náboženských predsudkov,
- e) dbať svojim správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná,
- f) splňať predpoklady sudcovskej spôsobilosti po celý čas trvania funkcie sudcu,
- g) dodržiavať zásady sudcovskej etiky.

24. Dovolací súd zároveň poukazuje aj na § 49 ods. 1 CSP, podľa ktorého je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

25. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu je jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania a jedným z hlavných znakov dôvery občanov a iných subjektov v právo a právny štát. Účelom § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, nezaujatému prístupu k stranám sporu a ich zástupcom a tiež k predídeniu možnosti neobjektívneho rozhodovania. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Vzhľadom na to je preto významný vzťah sudcu, a to buď:

- a) k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca, je stranou konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
- b) k sporovým stranám/ účastníkom konania (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu, či pozitívneho alebo negatívneho),
- c) k zástupcom strán konania alebo osobám zúčastneným na konaní.

Vo vzťahu k uvedenému sa predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávaní veci alebo taký jeho vzťah k stranám konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

26. V právnom štáte sa oprávnené očakáva, že v každej veci bude rozhodovať nestranný sudca tak zo subjektívneho, ako aj z objektívneho hľadiska. Za nestranného sudcu považuje súdna prax takého sudcu,

ktorý je podľa svojho vedomia a svedomia a z titulu funkcie nezávislý na prejednávanej veci a stranách sporu (ich zástupcoch) v tom zmysle, že je voči nim neutrálny, nemá voči nim žiadne predsudky, sympatie ani antipatie, teda že strany sú v jeho očiach úplne rovné, a že k právnomu vzťahu, ktorý rieši, nezískal vzťah ešte pred tým, ako mu vec pripadla na prejednanie a rozhodnutie, a je teda dostatočný predpoklad na to, že sudca bude môcť vec posudzovať úplne nezávisle a slobodne. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná, zároveň má zachovávať v prejednávanych veciach, k stranám konania a k ich zástupcom vecný a profesionálny prístup.

27. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len "ESLP") pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne nie je možné považovať to, ako sa nestrannosť sudcu iba subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (strane sporu), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým nie celkom nezaujatým vzťahom k veci disponuje (pozri napríklad nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 371/04).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom.

Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslí pro foro interno - pre svoju vlastnú potrebu. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (Boekmans c. Belgicko). Požiadavka nestrannosti však nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania.

28. Cieľom subjektívneho testu je zistiť, aké je osobné presvedčenie alebo záujem dotyčného sudcu v danom prípade (rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 15.12.2005 vo veci Kyprianou v. Cyprus, sťažnosť č. 73797/01). Ide o to, či sudca je alebo nie je vnútorne zaujatý voči strane sporu, a to bez ohľadu na dôvody tejto zaujatosti.

V tomto poňatí je nestrannosť predovšetkým subjektívnou psychickou kategóriou, vyjadrujúcou vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci v širšom zmysle (zahŕňa vzťah alebo pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo zúčastneným osobám - § 49 ods. 1 CSP). V tomto teste sa uplatňuje vyvrátená domnienka nestrannosti sudcu.

Platí, že sudca je považovaný za (subjektívne) nestranného, pokiaľ nie je preukázaný opak.

Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz

o skutočnej zaujatosti (Hauschildt proti Dánsku). Hoci ide o test subjektívnej nestrannosti, uvedenú domnienku možno vyvrátiť len objektívnym spôsobom; subjektívne stanovisko sudcu ani strany sporu k tomu nie je dostačujúce. Na subjektívny test plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti (uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 22/2019). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

29. V rámci objektívneho testu sa skúma, či osoba sudcu poskytuje dostatočné záruky, vylučujúce akúkoľvek oprávnenú pochybnosť o jeho nestrannosti. Pri tomto teste je nutné zistiť, či existujú skutočnosti, ktoré by mohli vzbudiť oprávnenú pochybnosť o nestrannosti sudcu. Nie je potrebné sa zaoberať ich skutočným vplyvom na osobné presvedčenie sudcu

v danom prípade, preto nestačí, že sa sudca subjektívne necíti byť zaujatý vo vzťahu k stranám sporu (ich zástupcom) či vo vzťahu k sporu, ale pri objektívnom nazeraní musia byť vylúčené oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Ide o objektívnu úvahu, či vzhľadom na okolnosti prípadu možno mať za to, že by sudca mohol byť zaujatý. V tomto ohľade môže mať i zdanie istú dôležitosť, lebo v stávke je dôvera, ktorú súdy v demokratickej spoločnosti musia

u verejnosti vzbudzovať (porov. Ľalík, M. - Ľalík, T.: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2019, s. 164 a nasl.).

30. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska (sudcu),

ale podľa objektívnych znakov. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k

stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Uplatňuje sa tzv. teória zdania zaujatosti (porovnaj tézu, spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná - „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Nc 10/2015). Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Odpoveď na otázku, či sú obavy dotknutej osoby objektívne odôvodnené, záleží na konkrétnych okolnostiach prípadu (Chmelíř proti Českej republike). Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku).

31. Pri objektívnom posudzovaní nestrannosti sa zisťuje, či je možné nezávisle na správaní sudcu na základe určitých overiteľných skutočností spochybniť jeho nestrannosť. Objektívnym testom sa teda skúma, či sudca ponúka dostatočné záruky, aby boli vylúčené všetky legitímne pochybnosti o nestrannosti sudcu (Piersack proti Belgicku). Objektívnu nestrannosť však nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť, čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

32. Dovolací súd (postupom v súlade s § 435 CSP) zo žalobcom predložených listín - uznesenia Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR zo dňa 9.3.2020 č.k. VII/3 Gv 76/19/1000-57 (č.l. 1408-1468), z uznesenia Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR zo dňa 27.10.2020, č.k. VII/3 Gv 76/19/1000-374 (č.l. 1494-1533), tiež zo zápisnice o výsluchu svedka - pokračovanie ČVS: PPZ-325/NKA-ZA2-2019 zo dňa 24.6.2020 (č.l. 1469-1479) a zo dňa 18.3.2021 (č.l. 1480-1493), z ich obsahu zistil (viď bližšie skutočnosti uvádzané na č.l. 1416-1417, č.l. 1441 -1442, č.l. 1466, tiež na č.l. 1471-1473 a z č.l. 1489-1490, č.l. 1498, 1502, 1504 -1505), že dovolateľ odôvodnene namietal zaujatosť konajúceho sudcu súdu prvej inštancie v danej veci a konanie v rozpore s princípom nestrannosti sudcu.

33. Dovolateľ námietku podľa § 420 písm. e) CSP odôvodnil vzťahom sudcu súdu prvej inštancie k stranám a ich právnym zástupcom v danom konaní. Dovolateľ zistil, že samotný sudca súdu prvej inštancie uviedol (pred orgánmi činnými v trestnom konaní, výpoveďami zachytenými v listinách špecifikovaných vyššie) skutočnosti, ktoré preukazujú jeho zaujatosť, ako aj to, že v danej veci nerozhodoval nestranne. Dovolateľom namietané skutočnosti v zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku sú spôsobilé privodiť vylúčenie sudcu z konania pre jeho zaujatosť a v tomto dôsledku sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. e) CSP, pretože sú základom pre vylúčenie sudcu a zároveň základom vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Posúdiac vec tak z hľadiska subjektívnej, ako aj objektívnej stránky sudcovskej nezávislosti, najvyšší súd zistil z predložených listín také okolnosti, ktoré je nutné vnímať ako porušujúce právo na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a negarantujúce rozhodovanie nezávislým a nestranným sudcom.

34. Pri posudzovaní opodstatnenosti dovolacej námietky uplatnenej podľa § 420 písm. e) CSP vychádzal dovolací súd z § 49 ods. 1 CSP, z ktorého vyplýva, že sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Pri zohľadnení tzv. „teórie zdania“ môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám

sporu alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne.

Vychádzajúc zo skutočností uvedených vo vyšetrovacích spisoch, ako aj v nich obsiahnutých výpovediach daného sudcu, je zjavné, že rozhodnutie v danej veci bolo vydané sudcom po predchádzajúcej dohode so stranou žalovaného, pričom ho vypracoval právny zástupca žalovaného, za čo mal sudca súdu prvej inštancie prijať finančnú odmenu.

Preukázanie existencie určitého právne významného vzťahu sudcu k stranám sporu

a ich právnym zástupcom v rámci dovolacieho konania (pričom strana sporu k relevantným informáciám nemala v konaní pred súdmi nižšej inštancie vedomosť) muselo byť zhojené postupom súdu dovolacieho. Je zjavné, že došlo k ovplyvneniu rozhodovania sporu sudcom súdu prvej inštancie, a tým aj k skutočnostiam preukazujúcim jeho zaujatosť a absenciu nestranného rozhodovania vo veci. Najvyšší súd preto konštatuje, že zistené skutočnosti preukázateľne spochybňujú nestrannosť a nezaujatosť namietaného sudcu, pričom uvedené podľa názoru najvyššieho súdu stačí pre záver, že v dovolaní namietaný sudca súdu prvej inštancie z objektívneho ako aj subjektívneho hľadiska neposkytoval dostatočné záruky pre spravodlivý proces v danej veci.

35. Dovolateľ tvrdené dôvody zaujatosti a absencie nestrannosti sudcu súdu prvej inštancie dostatočne preukázal, a preto uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP je prípustný ako aj dôvodný. S poukazom na vyššie uvedené, preto dovolací súd uzatvára, že v posudzovanom prípade došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP.

36. Dovolateľ zároveň namietal aj porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP, toto videl najmä v porušení jeho práva na prístup k nezávislému a nestrannému súdu a zároveň v nezákonnosti rozsudku súdu prvej inštancie, keďže tento bol vydaný zaujatým sudcom.

37. Pod porušením práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“).

38. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

39. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP, musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces. Základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutonosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov.

40. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

41. Dovolací súd už vo vzťahu k zistenej vade zmätočnosti podľa ust. § 420 písm. e) CSP konštatoval, že súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd,

ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Súvislosť medzi súdom, ktorý je založený na zákone, jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje čl. 6 ods. 1 dohovoru („každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť, aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ďalej len „listina“, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré články dávajú každému možnosť - právo - domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v zákone určených prípadoch na inom orgáne Slovenskej republiky). Platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania - pokiaľ by na to nebol daný zákonný dôvod - meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmazení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý - nie nestranný - sudca.

42. Najvyššiemu súdu sú známe závery vyslovené v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 429/2021 vo vzťahu k obdobne vznesenej námietke zaujatosti v rámci odvolacieho konania, ktorou krajský súd rozhodol o vylúčení zákonnej sudkyne len na základe vznesenia obvinenia v rámci akcie „Búrka“, pričom v danom náleze bol ako ústavne nekonformný posúdený postup krajského súdu, ktorý uznesením o odvolaní zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Ústavný súd tu konštatoval, že dôvodom na vylúčenie sudcu podľa § 49 ods. 1 CSP je jeho konkrétny a individualizovaný pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní. Kritériom vylúčenia je buď osobná zaujatosť sudcu (subjektívny test nezaujatosti), alebo objektívna okolnosť spôsobilá vyvolať u vonkajšieho nestranného pozorovateľa pochybnosť o nezaaujatosti sudcu (objektívny test nezaaujatosti), avšak vždy v intenciách pomeru definovaného v predchádzajúcej vete. Výslovne uviedol, že „z pohľadu objektívneho testu nezaujatosti nie je v konaní o odvolaní alebo dovolaní dôvodom na zrušenie rozhodnutia pre rozhodovanie vylúčeným sudcom vznesenie obvinenia alebo odsúdenie týkajúce sa výkonu funkcie sudcu v inej veci, než o ktorej sa má rozhodnúť, pokiaľ nie sú vo vzťahu k preskúmvanej veci preukázané konkrétne vecné alebo personálne súvislosti relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP. 36. Takému záveru zodpovedá aj znenie § 397 písm. c) CSP, keď dôvodom prípustnosti žaloby o obnovu konania je rozhodnutie v neprospech strany v dôsledku trestného činu sudcu, čo platí len pre rozhodnutie v konkrétnej veci. Deformáciu rozhodovania teda zákon automaticky neprezumuje vo vzťahu k rozhodnutiam (veciam) nedotknutým odsudzujúcim rozsudkom vyhláseným pre trestný čin sudcu.“

43. Zároveň však ústavný súd uvádza, že „iné než individuálne a konkrétne posúdenie dotknutej otázky môže znevýhodniť úspešnú protistranu v spore vyvolaním zrušenia rozhodnutia v odvolacom alebo dovolacom konaní a spôsobiť tak porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, k čomu v posudzovanom prípade došlo. Externé (hoci inak pochopiteľné) pochybnosti o výkone funkcie sudcu aj v širších súvislostiach než pokrytých (dočasne) jeho obvinením a (finálne) jeho odsúdením na uvedenom závere v kontexte ústavne konformnej (čl. 2 ods. 2 ústavy) interpretácie zákona (Civilného sporového

poriadku) súdom nemôžu nič zmeniť.“

44. Uvedené právne úvahy ústavného súdu dovolací súd v kontexte veci preskúmvanej zväžil a dospel k záveru, že závažnosť postupu sudcu prvej inštancie sa vymyká záverom prijatým ústavným súdom vo vzťahu k spôsobilosti posúdiť jeho konanie ako konanie, ktoré by mohlo byť napokon predmetom obnovy konania tak, ako to naznačuje ústavný súd (sudca Sklenka v súvisiacich trestných konaniach vystupuje ako svedok, a nie obvinený, pričom však jeho konanie primárne súvisí s plnením funkcie sudcu a s rozhodovaním vecí prejednávanej). Najvyšší súd v tak závažnom postupe, ako sa stal vo veci prejednávanej, vzhliadol zásah v príkrom rozpore so základnými princípmi spravodlivého procesu, kedy rozhodnutie (formálne) vydané súdom (materiálne) vôbec nebolo rozhodnutím nezávislého súdu, ale ako vyplynulo zo samotnej výpovede daného sudcu, rozhodnutím, ktoré písala iná osoba, teda za rozhodnutie súdu ho nemožno považovať.

45. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd už v súvislosti s konštatovaným záverom o existencii vady zmätočnosti, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca (§ 420 písm. e) CSP), má za to, že v danej veci došlo aj k porušeniu práva sporovej strany na nezávislý a nestranný súd, čo viedlo dovolací súd k záveru o nutnosti vyhovieť aj tejto dovolacej námietke žalobcu. S ohľadom na zistenú zaujatosť sudcu súdu prvej inštancie a s prihliadnutím na jeho vzťah k strane sporu a jej právnomu zástupcovi, tak pri akejkoľvek mozgnej snahe o nazeranie na dané rozhodnutie ako na správne a zákonné, toto nie je možné, keďže nestranné a nezaujaté rozhodovanie sudcu už v základnom prvoinštancnom konaní bolo ovplyvnené, čo v konečnom dôsledku viedlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia a k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f) CSP). Uvedené závery priamo dopadli na dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, tvoriace z hľadiska dovolacieho prieskumu s rozhodnutím súdu prvej inštancie jeden celok. Pri existencii vyššie konštatovaných zmätočností vád rozhodnutia súdu prvej inštancie, prípadne aj konania, ktoré mu predchádzalo (konanie nie nestranným sudcom), bolo nevyhnutne potrebné konštatovať zmätočnosťnú vadu aj vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu, primárne tvoriaceho predmet dovolacieho prieskumu.

Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

46. Záver dovolacieho súdu o existencii niektorých z vád zmätočnosti automaticky neznamená, že by (vo všeobecnosti) bola vylúčená možnosť, aby dovolací súd pristúpil aj k skúmaniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci a s tým spojeného riešenia právnych otázok. Posudzovanie prípustnosti dovolania aj podľa § 421 ods. 1 CSP je pritom efektívne a opodstatnené vzhľadom na základné zásady súdneho konania, a to zásady hospodárnosti a rýchlosti, a iba takýmto postupom dovolacieho súdu dochádza v plnej miere k naplneniu ústavného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy.

47. Dovolateľ videl nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie v posúdení povinnosti písomnej formy zmeny zmluvy uzatvorenej s výhradou jej zmeny výlučne písomným dodatkom zmluvných strán v režime Obchodného zákonníka a súdy mali tiež nesprávne právne posúdiť subjekt, na ochranu ktorého je v prípade dodatku ku zmluve, vybočujúceho z povinnej/dohodnutej písomnej formy, stanovená neplatnosť právneho úkonu. Zároveň mal za to, že nesprávne právne bola súdmi nižšej inštancie posúdená aj jeho argumentácia, podľa ktorej nemali súdy prihliadnuť k prostriedkom procesnej obrany žalovaného z obdobia nasledujúceho po 12.11.2012. Dovolateľ uviedol, že svoj nárok vymedzil ako nárok na náhradu škody, vzniknutej v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalovaného uzatvoriť po splnení dohodnutých podmienok riadnu nájomnú zmluvu. Súdy mali nesprávne posúdiť žalobcom špecifikovanú škodu ako následok rozhodnutí správnych orgánov, vydaných po 12.11.2012, namiesto posudzovania príčinnej súvislosti medzi nárokom na náhradu škody a porušením povinnosti žalovaného uzatvoriť riadnu nájomnú zmluvu.

48. Dovolací súd tu poukazuje na uznesenie ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2018, z obsahu ktoré vyplýva, že pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP, ako aj § 421 CSP a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Tento záver je potrebné s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu aplikovať na prípady, kedy dovolací súd dospel k záveru, že konanie nebolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 CSP, a následne nepristúpil k skúmaniu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, ale aj vtedy, keď dovolací súd vo svojom rozhodnutí síce konštatoval existenciu vady zmätočnosti a pri zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu - za predpokladu, že tomu nebráni zistená vada zmätočnosti - neposúdil správnosť alebo nesprávnosť namietaného právneho posúdenia z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, nakoľko neposúdil podané dovolanie v celej jeho šírke a vo svojom rozhodnutí nedal dovolateľovi odpoveď na všetky vo veci relevantné otázky. Uvedená skutočnosť vyplýva z toho, že súdy (vrátane odvolacieho súdu) sú povinné poskytovať spravodlivosť v materiálnom ponímaní a nemôžu postupovať pri rozhodovaní prísne formálne, pričom prílišný formalizmus by bol v rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. IV. ÚS 192/08).

49. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že v danej veci existencia konštatovaných väd zmätočnosti (§ 420 písm. e) CSP a písm. f) CSP) bráni dovolaciemu súdu skúmať dovolací dôvod podľa § 432 CSP. Dovolací súd preto nepristúpil k posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t.j. k posúdeniu dovolateľom naznačenej právnej otázky, pri vyriešení ktorej sa mal odvolací súd podľa žalobcu dopustiť nesprávneho právneho posúdenia. Rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie a v nich prijaté závery možno z hľadiska povahy konštatovaných zmätočností väd považovať za predčasné, ktoré zároveň vylučujú relevantný právny záver, ktorého správnosť alebo nesprávnosť by mohol dovolací súd preskúmať, teda preskúmanie právneho posúdenia veci dovolacím súdom v danom prípade nie je možné.

50. Záverom dovolací súd uvádza, že prostriedkom nápravy tak závažného porušenia práv žalobcu je tak zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenie mu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu, a v ktorom sa súd, konajúc novým sudcom, bude odznova zaoberať všetkými skutkovými ako aj právnymi otázkami tak, aby dávali odpovede na všetky pre rozhodovaný spor podstatné otázky.

51. Dovolací súd tu zároveň akcentuje, že k zrušeniu rozhodnutí súdov nižších inštancií pristupuje výlučne z mimoriadne závažných procesných dôvodov, pričom nijako neprejudikuje, ako bude spor definitívne rozhodnutý.

52. Posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery prichádza do úvahy až vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné (R 54/2012).

53. Podľa § 449 ods. 1 a 2 CSP, ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší. (2) Dovolací súd zruší aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, len ak nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

54. S prihliadnutím na vyššie uvedené bol daný dôvod zrušenia tak dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako aj rozsudku súdu prvej inštancie podľa § 449 ods. 1 a 2 CSP a vrátenia veci na ďalšie konanie podľa § 450 CSP súdu prvej inštancie.

55. Keďže dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vrátil vec na ďalšie konanie súdu prvej inštancie, tento súd rozhodne aj o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

56. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.